

**УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ЛУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
Факультет початкової освіти та фізичної культури
Кафедра природничо-математичної, світоглядної освіти та інформаційних технологій**

ПРОЄКТ

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ОК 11. Безпека життєдіяльності. Попередження спортивного травматизму

освітньо-професійна програма «Середня освіта (Фізична культура)»

освітній ступень **бакалавр**

галузь знань **01 Освіта/ Педагогіка**

спеціальність **014 Середня освіта**

академічна група **41 ФК**

РОЗРОБНИК: Олександр КУРЧАБА – викладач-методист, спеціаліст вищої категорії, викладач кафедри природничо-математичної, світоглядної освіти та інформаційних технологій

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка	Очна (денна) / Заочна форма навчання	
	Спеціальність 014 Середня освіта	Статус освітнього компонента Обов'язковий	
Змістових модулів – 2	Освітній ступінь: бакалавр	Рік підготовки: 4	
Загальна кількість годин – 90		Семестр: 7	
		Лекції 20	Семінари / Практичні 16
		Самостійна робота 49	
		Консультації 5	
		Вид контролю: залік	

1.1. Анотація освітнього компонента

Освітній компонент «Безпека життєдіяльності. Попередження спортивного травматизму»: є аналіз негативного впливу різного роду небезпек на життя та здоров'я людини, а також методів, засобів і заходів захисту від них;

1.2. Мета та завдання освітнього компонента

Мета викладання дисципліни: формування в студентів знань про поширеність і ступінь серйозності спортивних травм, профілактику травм в спорті, спортивний травматизм та його механізми виникнення, основні принципи надання першої допомоги при спортивних травмах.

Завдання дисципліни: ознайомлення з поширеністю й важкістю спортивних травм, етіологічними чинниками ризику й механізмами спортивних травм, фізичними причинами травм, превентивними заходами для зниження ризику травм і їх рецидивів, характеристика поняття «серйозність спортивної травми», детальний аналіз профілактичних чинників у спорті, ознайомлення з поняттям «спортивна травма», визначення рівня спортивного травматизму, характеристика стану стомлення й перевтоми, травматичного шоку, визначення основних чинників боротьби із шоком, оцінка закритих ушкодження м'яких тканин, кінцівок, відкритих ушкоджень – ран та їх ускладнень, закритої черепно-мозкової травми, травм периферичної нервової системи, закритих пошкоджень хребта і спинного мозку, травм внутрішніх органів, травм носа, вуха, гортані, зубів та очей, гострих пошкоджень опорно-рухового апарату у

спортсменів, травм м'язів, сухожиль і допоміжного апарату суглобів, травм кісток, з'ясування поняття «хронічне перенапруження опорно-рухового апарату», освоєння навиків основних принципів надання першої допомоги при спортивних травмах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: Питання поширеності і ступеня серйозності спортивних травм, механізми виникнення, види спортивних травм, профілактики травм в спорті.

- Вклад українських вчених у розвиток спортивної травматології.
- Питання охорони праці і техніки безпеки при роботі з обладнанням.
- Принципи роботи з джерелами знань: навчальною літературою, спеціальною науковою літературою, документами, довідниками, періодичною пресою.
- Основні принципи отримання, збору, аналізу, порівняння, систематизації і узагальнення інформації, практику підготовки інформаційних і науково-методичних матеріалів.
- Способи обробки, аналізу та представлення результатів, отриманих в процесі виконання досліджень.

1.3. Пререквізити та постреквізити

Пререквізити: Безпека життєдіяльності. Попередження спортивного травматизму зв'язує теоретичні основи безпеки (ОК 3), домедичну допомогу (ОК 10), оздоровчі технології (ОК 36) та методи збору травматологічної статистики (ОК 37). Створює доказову основу для профілактики ризиків і забезпечення безпечного простору занять.

Постреквізити: вміння реагувати в умовах надзвичайних ситуацій, оцінка умов праці, попередження негативних наслідків на здоров'я людини. Знання причин виникнення тілесних ушкоджень і їх особливостей у різних видах фізичних вправ, розробка заходів щодо попередження спортивних травм.

1.4. Характеристика освітнього компонента

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності

ЗК 2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня, здійснювати пошук з різних джерел і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності (соціальна компетентність).

ЗК 4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, усвідомлення ймовірних ризиків і персональної відповідальності за діяльність та її результати, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

ЗК 7. Здатність інтегрувати теоретичні знання й практичні навички у процес організації навчальної діяльності та ефективно діяти в умовах типових і нетипових педагогічних ситуацій.

ЗК 9. Здатність гнучко адаптуватися до змін у педагогічній та спортивній діяльності, проявляти ініціативність і креативність, генерувати нові ідеї та ефективно вирішувати професійні завдання.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК 5. Здатність враховувати вікові та індивідуальні особливості учнів під час добору змісту, методів, засобів і форм навчання з фізичної культури, забезпечуючи доступність, безпечність і поступовість розвитку рухових умінь та фізичних якостей.

СК 7. Здатність усвідомлювати власні почуття й емоційні стани та ефективно ними керувати у процесі ігрової та спортивної діяльності, зберігаючи педагогічну рівноваженість, справедливість і позитивний емоційний фон під час взаємодії з учнями.

СК 11. Здатність проєктувати ефективні осередки навчання, виховання та розвитку учнів в

освітньому середовищі, у тому числі із застосуванням дистанційних технологій, цифрових платформ і інтерактивних засобів для організації рухової активності та підтримки фізичного розвитку школярів у форматах онлайн і змішаного навчання.

СК 16. Здатність здійснювати профілактичні заходи, спрямовані на збереження життя і зміцнення здоров'я учнів у процесі фізичного виховання, забезпечуючи безпечні умови проведення занять, попередження травматизму та формування в здобувачів освіти культури безпеки рухової діяльності.

Результати навчання:

ПРН згідно з ОПП

Результати навчання за освітнім компонентом ЗНАННЯ (РН-З)

ПРН 3. Враховувати закономірності розвитку, вікові та індивідуальні особливості учнів для забезпечення безпечного, інклюзивного й мотивувального освітнього середовища.

ПРН 7. Організовувати та проводити фізкультурно-оздоровчі, спортивномасові заходи й нові види активності відповідно до принципів Нової української школи, забезпечуючи інклюзивність, доступність для всіх категорій учнів, з урахуванням їхніх вікових, фізичних та психоемоційних особливостей, а також дотриманням безпечових і санітарно-гігієнічних вимог.

ПРН 8. Аналізувати рухову діяльність учнів, здійснювати комплексний контроль і оцінювання навчальних досягнень з урахуванням критеріїв, індикаторів та вікових норм.

ПРН 10. Забезпечувати профілактику травматизму, дотримання санітарно-гігієнічних норм та надання домедичної допомоги у ситуаціях, пов'язаних з руховою активністю.

ПРН 11. Створювати інклюзивне, психологічно комфортне середовище, застосовувати методи емоційної підтримки й адаптації навчання для різних категорій учнів.

2. Зміст освітнього компонента

Змістовий модуль I

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ, ПРИРОДНОЇ ТА ТЕХНОГЕННОЇ БЕЗПЕКИ

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек

Наукові засади безпеки життєдіяльності. Основні поняття та визначення у безпеці життєдіяльності. Класифікація джерел небезпеки, небезпечних та шкідливих факторів. Виробниче та побутове середовище.

Система забезпечення життєдіяльності в середовищі його існування.

Визначення поняття небезпечності. Ризик, як фактор потенційної небезпеки. Оцінка ступеню ризику. Прогнозування та моделювання умов виникнення небезпечних ситуацій. Управління ризиком. Якісний аналіз небезпек.

Тема 2. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки

Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ. Прояв вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ. Небезпечні гідрологічні процеси і явища. Пожежі у природних екосистемах. Біологічні небезпеки.

Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах

Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Гідродинамічні об'єкти і їхнє призначення. Пожари і вибухи.

Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності, здатності до горіння, впливом на організм людини.

Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС

Глобальні проблеми людства. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної

зброї та засобів масового ураження. Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Сучасні інформаційні технології та особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.

Тема 5. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС

Загальний аналіз ризику і проблем безпеки складних систем, які охоплюють людину (керівник, оператор, персонал, населення), об'єкти техносфери та природне середовище. Управління безпекою через порівняння витрат та отриманих вигод від зниження ризику. Головні етапи кількісного аналізу та оцінки ризику. Методичні підходи до визначення ризику. Вибір методів (відмова від ризиків, зниження, передача і ухвалення) та інструментів управління виявленим ризиком.

Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС

Правові норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом у НС, процеси її функціонування і розвитку, регламентацію режимів запобігання і ліквідації НС. Головні положення про навчання персоналу підприємств, установ і організацій діям та способам захисту в разі виникнення НС та аварій. Превентивні та ситуаційні норми: експертиза, ліцензування, сертифікація, аудит; підвищення технологічної безпеки виробничих процесів та експлуатаційної надійності об'єктів, підготовка об'єктів економіки і систем життєзабезпечення до роботи в умовах НС. Критерії та показники оцінки ефективності функціонування системи безпеки та захисту в НС об'єкту господарювання.

Тема 7. Управління силами та засобами ОГ під час НС

Порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення НС. Сутність і особливості оперативного управління за умов виникнення НС. Мета і загальна характеристика рятувальних та інших невідкладних робіт. Здійснення карантинних та інших санітарно-протиепідемічних заходів.

Змістовий модуль II

ПРОФІЛАКТИКА СПОРТИВНОГО ТРАВМАТИЗМУ ПРИ ЗАНЯТТЯХ РІЗНИМИ ВИДАМИ СПОРТУ

Тема 1. Характеристика травматизму під час занять фізичною підготовкою.

Важкі травми. Травми середньої ступені складності. Легкі травми. Гострі травми. Хронічні травми.

Тема 2. Причини травматизму та заходи по його запобіганню.

Основні причини травматизму на заняттях з ФВ і спорту. Обов'язки керівників. Попередження травм. Недоліки матеріально-технічного обладнання місць.

Тема 3. Заходи безпеки при організації та проведенні навчальних занять з фізичного виховання.

Травматизм на заняттях з рукопашного бою. Травматизм під час подолання перешкод. Обов'язки методичної частини навчального закладу. Прискорене пересування та легка атлетика. Обов'язки викладачів, тренерів при проведенні навчальних та навчально тренувальних занять. Обов'язки студентів на практичних заняттях. Травматизм при проведенні спортивних і рухливих ігор. Травматизм у волейболі.

Тема 4. Надання першої (долікарської) допомоги.

Навчання прийомам страхування та допомоги. Загальні вимоги до проведення страхування. Лікарський контроль і самоконтроль. Перша допомога при пораненні. Перша допомога при ударах. Перша допомога при переломах. Перша допомога при розтягнень.

Тема 5. Масаж при спортивних травмах.

Характеристика спортивних травм.

Особливості проведення процедури масажу при забоях, розтягненні зв'язок.

Особливості застосування масажу при захворюваннях м'язового апарату у спортсменів.

Методика застосування спортивного масажу в поєднанні з мазями та розтираннями.

3. Структура освітнього компонента

	Кількість годин									*Форма контролю	
	денна форма здобуття вищої освіти					заочна форма здобуття вищої освіти					
	усього	у тому числі				усього	у тому числі				
		Л	С/П*	Лаб	Ср		Л	С/П*	Л	Ср	
Змістовий модуль 1. НАЗВА											
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек	6	2			4	8	2			6	ПО
Тема 2. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки	9	2	2		5		7			7	УО,ПО
Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.	9	2	2		5		7			7	УО,ПО
Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	9	2	2		5		2			7	УО,ПО
Тема 5. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-	7	2			5	7				7	ПО

	Кількість годин										*Форма контролю
	денна форма здобуття вищої освіти					заочна форма здобуття вищої освіти					
	усього	у тому числі				усього	у тому числі				
Л		С/П*	Лаб	Ср	Л		С/П*	Л	Ср		
логічних моделей виникнення та розвитку НС.											

Модульний контроль 1			2								МК/КР
Разом за змістовим модулем 1			8	24							
Змістовий модуль 2. НАЗВА											
Тема 6. Характеристика травматизму під час занять фізичною підготовкою.		2		5		11	2	2		7	УО,ПО
Тема 7. Причини травматизму та заходи по його запобіганню.		2	2	5		7				7	УО,ПО
Тема 8. Заходи безпеки при організації та проведенні навчальних занять з фізичного виховання.		2	2	5		9		2		7	УО,ПО
Тема 9. Надання першої (долікарської) допомоги.		2	2	5		7				7	УО,ПО
Тема 10. Масаж при спортивних травмах.		2		5		7				7	УО,ПО
Модульний контроль 2			2								МК/КР
Усього годин		20	16	49				4	6	69	

*Форма контролю: УО – усне опитування, ПО – письмове опитування, ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІЗ – індивідуальне завдання, РМГ – робота в малих групах, КП – командні проекти, П – презентація результатів виконаних завдань та досліджень, МК / КР – модульний контроль / контрольна робота, Р – реферат, АЗ – аналітична записка, АЕ – аналітичне есе, АТ – аналіз твору тощо.

4. Теми лекційних занять

№ з/п	№ теми	Назва теми	К-ть годин
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ.			

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ, ПРИРОДНОЇ ТА ТЕХНОГЕННОЇ БЕЗПЕКИ			
1.	1	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек	2
2.	2	Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки	2
3.	3	Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.	2
4.	4	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	2
5.	5	Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.	2
Змістовий модуль 2. ПРОФІЛАКТИКА СПОРТИВНОГО ТРАВМАТИЗМУ ПРИ ЗАНЯТТЯХ РІЗНИМИ ВИДАМИ СПОРТУ			
1.	6	Характеристика травматизму під час занять фізичною підготовкою.	2
2.	7	Причини травматизму та заходи по його запобіганню.	2
3.	8	Заходи безпеки при організації та проведенні навчальних занять з фізичного виховання.	2
4.	9	Надання першої (долікарської) допомоги.	2
5.	10	Масаж при спортивних травмах.	2
Разом			20

5. Теми семінарських занять

№ з/п	№ теми	Назва теми	К-ть годин	
			денна	заочна
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ, ПРИРОДНОЇ ТА ТЕХНОГЕННОЇ БЕЗПЕКИ				
1.	2/І	Надзвичайні ситуації природного походження та захист від них.	2	
2.	3/І	Надзвичайні ситуації техногенного походження та захист від них	2	2
3.	4/І	Надзвичайні ситуації соціально-політичного походження та захист від них.	2	2
4.		Здача змістового модуля І	2	2
Змістовий модуль 2. ПРОФІЛАКТИКА СПОРТИВНОГО ТРАВМАТИЗМУ ПРИ ЗАНЯТТЯХ РІЗНИМИ ВИДАМИ СПОРТУ				
5.	7/ІІ	Травматизм під час занять фізичною підготовкою і його профілактика	2	2
6.	8/ІІ	Профілактика травматизму при заняттях окремими видами спорту: спортивна і художня гімнастика, акробатика, боротьба, бокс, важка атлетика, водні види спорту, велосипедний і лижний спорт	2	
7.	9/ІІ	Ушкодження шкірних покривів при заняттях спортом, перша допомога, профілактика. Правила обробки ран і накладання пов'язок. Травми опорно-рухового апарату у спортсменів, перша допомога, профілактика. Транспортна іммобілізація	2	

8.	Здача змістового модуля II	2	2
Разом		16	10

6. Самостійна робота

Навчальний матеріал, передбачений для засвоєння під час самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалами, який опрацьовується на навчальних заняттях. Формами контролю є тести, контрольні роботи, індивідуальні завдання, індивідуальні проекти (презентації з дослідженої проблеми), переклади, усні опитування.

Самостійна робота здобувачів освіти включає:

- підготовку до аудиторних занять (лекцій, практичних, семінарських, лабораторних тощо);
- виконання завдань з освітнього компонента впродовж семестру;
- роботу над окремими темами освітніх компонентів, які згідно з робочою програмою освітнього компонента винесені на самостійне опрацювання здобувачами освіти;
- підготовку до всіх видів підсумкового контролю, у тому числі до курсових і модульних робіт;
- виконання завдань, передбачених програмою практики;
- роботу в студентських наукових гуртках, семінарах тощо;
- участь у роботі факультативів, спецкурсів тощо;
- участь у науково-практичних конференціях, семінарах, конкурсах, олімпіадах тощо;
- підготовку до атестації здобувачів освіти (за наявності) тощо.

Назва теми	Усього год. самостійної роботи / Завдання	Література	Контрольні заходи
Тема 1. Вступ. Теоретичні основи БЖД	4 год. Опрацювати рекомендовану літературу; підготуватися до висвітлення й обговорення контрольних питань	Основна література: 2, 5, 6, 7 Допоміжна література: 1, 2,3,9	Поточний контроль: усне опитування, тести
Тема 2. Небезпеки життєдіяльності у виробничій сфері і побуті	5 год. Опрацювати рекомендовану літературу; підготуватися до висвітлення й обговорення контрольних питань	Основна література: 2, 5, 6, 7 Допоміжна література: 1, 2,3,9	Поточний контроль: усне опитування, тести
Тема 3. Пожежі у природних екосистемах	5 год. Опрацювати рекомендовану літературу; підготуватися до висвітлення й обговорення контрольних питань	Основна література: 2, 5, 6, 7 Допоміжна література: 1, 2,3,9	Поточний контроль: усне опитування, тести
Тема 4. Біологічні небезпеки та їх вражаючі фактори	5 год. Опрацювати рекомендовану літературу; підготуватися до висвітлення й обговорення контрольних питань	Основна література: 2, 5, 6, 7 Допоміжна література: 1, 2,3,9	Поточний контроль: усне опитування, тести
Тема 5. Методологічні підходи до визначення ризику	5 год. Опрацювати рекомендовану літературу; підготуватися до висвітлення й обговорення контрольних питань	Основна література: 2, 5, 6, 7 Допоміжна література: 1, 2,3,9	Поточний контроль: усне опитування, тести

Тема 1. Травми, що загрожують спортивній кар'єрі.	5 год. Опрацювати рекомендовану літературу; підготуватися до висвітлення й обговорення контрольних питань	Основна література: 10,11,12, 13, 17 Допоміжна література: 3,13, 16	Поточний контроль: усне опитування, тести
Тема 2. Терміни поновлення тренувальних занять після перенесених ушкоджень опорно-рухового апарату.	5 год. Опрацювати рекомендовану літературу; підготуватися до висвітлення й обговорення контрольних питань	Основна література: 10,11,12, 13,16, 17 Допоміжна література: 3,8,10,13, 16	Поточний контроль: усне опитування, тести
Тема 3. Застосування тейпа. Техніка накладання тепових пов'язок при різних видах ушкоджень.	5 год. Опрацювати рекомендовану літературу; підготуватися до висвітлення й обговорення контрольних питань	Основна література: 10,11,12, 13,14,16, 17 Допоміжна література: 3,8,13,15, 16	Поточний контроль: усне опитування, тести
Тема 4. Медичне забезпечення тренувальних занять і змагань	5 год. Опрацювати рекомендовану літературу; підготуватися до висвітлення й обговорення контрольних питань	Основна література: 12, 13,14,16, 17 Допоміжна література: 3,8,11,13,15, 16	Поточний контроль: усне опитування, тести
Тема 5. Самодопомога при спортивних травмах	5 год. Опрацювати рекомендовану літературу; підготуватися до висвітлення й обговорення контрольних питань	Основна література: 10,11,12, 13,14,16, 17 Допоміжна література: 3,8,10,13,15, 16	Поточний контроль: усне опитування, тести
<i>Разом:</i>	49		

7. Методи навчання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- 1) за джерелом інформації: словесні: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація, Zoom ін.), пояснення, розповідь, бесіда; наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація; практичні: вправи.
 - 2) за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.
 - 3) за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.
 - 4) за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом науково-педагогічного працівника; самостійна робота здобувачів освіти: з книгою, виконання індивідуальних навчальних проєктів.
 - 5) інтерактивні методи навчання, методи розвитку критичного мислення.
2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії, створення ситуації пізнавальної новизни, створення ситуації зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

8. Форми контролю знань та критерії оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно»,

«незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС – А, В, С, D, E, FX, F). Згідно з п. 2.1. Положення про порядок оцінювання знань здобувачів освіти в умовах кредитно-трансферної системи організації освітнього процесу оцінювання академічних досягнень здобувачів освіти здійснюється під час міжсесійного (поточного та модульного) та підсумкового (семестрового) контролю знань.

Поточний контроль здійснюється з метою оцінювання якості роботи здобувача освіти впродовж семестру під час проведення практичних, лабораторних, семінарських, індивідуальних занять, а також для перевірки якості самостійної роботи здобувачів освіти. Поточний контроль може проводитися у формі усного чи письмового опитування або експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях тощо, виступів здобувачів освіти при обговоренні питань на семінарських заняттях, а також у формі комп'ютерного тестування тощо.

Модульний контроль знань здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування. Модульний контроль здійснюється на останньому в поточному змістовому модулі практичному занятті або за результатами контрольної роботи (усної відповіді на питання, співбесіди, тестування, колоквиуму, професійного, творчого конкурсу тощо).

Підсумковий контроль знань проводиться у формі **диференційованого заліку** (письмово / усно / шляхом тестування). Залік передбачає відповіді на питання, в яких здобувачі освіти повинні продемонструвати знання та сформулювати на їх основі розуміння проблематики курсу, а також отримані компетентності.

Остаточною оцінкою з освітнього компонента за семестр, яка вноситься до залікової відомості, є підсумкова оцінка, що складається з балів міжсесійного та підсумкового контролю.

Схема нарахування балів з освітнього компонента

Форми контролю	Види навчальної роботи	Оцінювання
Поточний контроль	Робота на семінарських / практичних заняттях: - доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення освітнього компонента; - усне опитування, тестування, вирішення практичних завдань; - участь у навчальній дискусії, - обговоренні ситуаційного завдання тощо	до <u>54</u> балів
Модульний контроль	Модульний контроль 1	<u>8</u> балів
	Модульний контроль 2	<u>8</u> балів
Підсумковий контроль (залік)	Залік проходить (<i>письмово / усно / шляхом тестування</i>)	Критерії оцінювання зазначено в таблиці «Шкала оцінювання»

За роботу на семінарських / практичних заняттях / лабораторних роботах бали розподіляються таким чином:

Бали	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка
90–100	Здобувач вищої освіти демонструє: - творчий підхід до засвоєного матеріалу, повноту і правильність виконання завдання; - вміння застосовувати різні принципи й методи в конкретних ситуаціях; - глибокий аналіз фактів і подій, спроможність прогнозування результатів від прийнятих рішень; - чітке, послідовне викладення відповіді; - вміння пов'язати теорію і практику; - бере активну участь у науковій роботі (конференції, круглі столи, наукові семінари, публікація статей)	<i>Високий</i> Здобувач вищої освіти набув фахових компетентностей з відповідними програмними результатами з освітнього компонента	Відмінно (А)
82–89	Здобувач вищої освіти демонструє:	<i>Достатній</i>	Добре

	<ul style="list-style-type: none"> - глибоке знання матеріалу, повноту і правильність виконання завдання, проте мають місце деякі непринципові помилки чи помилки несуттєвого характеру; - переважання логічних підходів у відповідях на питання; - вміння пов'язати теорію з практикою 	Здобувач вищої освіти набув фахових компетентностей з відповідними програмними результатами з освітнього компонента, однак під час відповідей припустився незначних неточностей	(В)
74–81	<p>Здобувач вищої освіти демонструє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - належне володіння матеріалом та вміння його застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності (при цьому помилки у відповідях / розв'язках / розрахунках не є системними); - переважання логічних підходів у відповідях на питання, проте на додаткові питання з теоретичних положень та практичних завдань відповідь нечітка і неповна; - не завжди має місце чітке прогнозування подій від пропонованих рішень ситуацій; - вміння пов'язати теорію і практику 	<i>Достатній</i> Здобувач вищої освіти набув фахових компетентностей та відповідних програмних результатів з освітнього компонента, однак на додаткові питання з теоретичних положень та практичних завдань відповідь не чітка та не повна	Добре (С)
64–73	<p>Здобувач вищої освіти демонструє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - репродуктивний підхід до засвоювання матеріалу; - недостатню повноту знань при викладенні матеріалу; - засвоєння теоретичного матеріалу, передбаченого робочою програмою освітнього компонента; - допущення значної кількості неточностей і грубих помилок при вирішенні практичних завдань, які здатний усунути після зауваження викладача; - порушення логічної послідовності при викладенні матеріалу; - вміння пов'язувати питання теорії і практики 	<i>Середній</i> Здобувач вищої освіти частково набув фахових компетентностей та програмних результатів з освітнього компонента та забезпечує достатній рівень відтворення та застосування основних положень освітнього компонента	Задовільно (Д)
60–63	<p>Здобувач вищої освіти демонструє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - репродуктивний підхід до засвоювання та викладання матеріалу; - недостатню повноту викладення матеріалу; - поверхневі знання основного матеріалу; - наявність значної кількості неточностей у викладі матеріалу; - порушення логічної послідовності при викладі матеріалу; - вміння пов'язувати питання теорії і практики 	<i>Середній</i> Здобувач вищої освіти частково набув фахових компетентностей та програмних результатів з освітнього компонента і має мінімально допустимий рівень знань з усіх складових програми освітнього компонента	Задовільно (Е)
35–59	<p>Здобувач вищої освіти демонструє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відсутність знань з більшої частини матеріалу, слабе засвоєння принципів 	<i>Низький</i> Здобувач вищої освіти набув окремих фахових	Незадовільно з можли-

	положень курсу; - наявність грубих, принципових помилок при виконанні отриманих завдань; - відповіді неправильні зі значною кількістю суттєвих помилок; - пасивне опрацювання матеріалу з освітнього компонента	компетентностей та програмних результатів з освітнього компонента, але не забезпечує практичної реалізації завдань, що формуються при вивченні курсу	вістю повторно го складання (FX)
1–34	Здобувач вищої освіти демонструє: - повне не виконання вимог програми з вивчення курсу; - наявність грубих, принципових помилок при виконанні отриманих завдань; - неграмотне і неправильне викладення відповідей; - пасивне опрацювання матеріалу з освітнього компонента	<i>Незадовільний</i> Здобувач вищої освіти не набув фахових компетентностей і не здатний до самостійного вирішення завдань, які окреслює освітній компонент	Незадовільно з повторним вивченням (F)

Перелік питань для семестрового контролю

1. Безпека життєдіяльності як категорія: модель життєдіяльності людини. Головні визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик.
2. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства.
3. Аксиоми безпеки життєдіяльності.
4. Методологічні основи безпеки життєдіяльності.
5. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек.
6. Характеристика мікро- та макро-біологічних небезпек.
7. Характеристика пожежної та вибухопожежної небезпек.
8. Характеристика гідродинамічних небезпек.
9. Характеристика радіаційної та хімічної небезпек.
10. Характеристика екологічної небезпеки.
11. Ризик як оцінка небезпеки: критерії переходу небезпечної події у надзвичайну ситуацію, одиниці виміру показників класифікаційної ознаки НС та їхні порогові значення у природному середовищі, виробничій, транспортній та інших сферах життєдіяльності.
12. Класифікація надзвичайної ситуації за причинами походження, територіального поширення і обсягів заподіяних або очікуваних збитків.
13. Характеристика та негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки в умовах проявів вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану.
14. Характеристика та негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки в умовах проявів вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ: зливи, граду.
15. Характеристика та негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки в умовах проявів вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ: сильної спеки.
16. Характеристика та негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки в умовах проявів вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ: морозу, снігопаду, ожеледі.

17. Характеристика небезпечного геологічного явища - землетрусу. Його вражаючі фактори, характер проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.
18. Характеристика небезпечних геологічних явищ - карст, осідання ґрунтів над гірничими виробками. Їх вражаючі фактори, характер проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.
19. Характеристика небезпечних геологічних явищ - зсув, обвал. Їх вражаючі фактори, характер проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.
20. Характеристика небезпечного геологічного явища - ерозія ґрунту. Його вражаючі фактори, характер проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.
21. Характеристика небезпечного гідрологічного явища - підтоплення. Його вражаючі фактори, характер проявів та наслідків для людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.
22. Характеристика небезпечних гідрологічних явищ - затоплення повеневими або паводковими водами. Їх вражаючі фактори, характер проявів та наслідків для людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.
23. Характеристика небезпечних гідрологічних явищ - затоплення талими водами та в поєднанні з підняттям ґрунтових вод. Їх вражаючі фактори, характер проявів та наслідків для людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.
24. Характеристика небезпечних гідрологічних явищ - підтоплення внаслідок затору льоду, вітрові нагони. Їх вражаючі фактори, характер проявів та наслідків для людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.
25. Характеристика небезпечних факторів природних ландшафтних пожеж. Їх вражаючі фактори, характер проявів та наслідків для людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.
26. Характеристика небезпечних факторів природних лісових пожеж. Їх вражаючі фактори, характер проявів та наслідків для людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.
27. Характеристика небезпечних факторів природних степових пожеж. Їх вражаючі фактори, характер проявів та наслідків для людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.
28. Характеристика біологічних небезпечних факторів. Їх вражаючі фактори, характер проявів та наслідків для людей, тварин, рослин.
29. Характеристика небезпечних патогенних найпростіших мікроорганізмів. Їх вражаючі фактори, характер проявів та наслідків для людей, тварин, рослин.
30. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів - грибів, вірусів. Їх вражаючі фактори, характер проявів та наслідків для людей, тварин, рослин.
31. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів - рикетсії, бактерій. Їх вражаючі фактори, характер проявів та наслідків для людей, тварин, рослин.
32. Характеристика пандемії, епідемії, їх вражаючі фактори, характер проявів та наслідків для людей, тварин, рослин.
33. Характеристика масових отруєнь людей, їх вражаючі фактори, характер проявів та наслідків для людей.
34. Характеристика особливо небезпечної хвороби – холери, її вражаючі фактори, характер проявів та наслідків для людей.
35. Характеристика особливо небезпечної хвороби – сибірки, чуми, її вражаючі фактори, характер проявів та наслідків для людей.
36. Загальна характеристика інфекційних захворювань тварин і рослин.
37. Загальна характеристика техногенних небезпек та їх вражаючі фактори.

38. Характеристика техногенних небезпек та їх вражаючих факторів за генезисом.
39. Характеристика техногенних небезпек та їх вражаючих факторів за механізмом впливу.
40. Класифікація, номенклатура і одиниці виміру вражаючих факторів фізичної та хімічної дії джерел техногенних небезпек.
41. Промислові аварії, катастрофи та їх наслідки, рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу.
42. Втрати міцності, деформації, провали і руйнування будівель та споруд при промислових аваріях, катастрофах.
43. Промислові аварії, катастрофи на енергосистемах та їх наслідки.
44. Промислові аварії, катастрофи на інженерних системах та їх наслідки.
45. Промислові аварії, катастрофи на технологічних системах та їх наслідки.
46. Загальна характеристика небезпечних подій на автомобільному транспорті та їх наслідки.
47. Загальна характеристика небезпечних подій на залізничному транспорті та їх наслідки.
48. Загальна характеристика небезпечних подій на водному транспорті та їх наслідки.
49. Загальна характеристика небезпечних подій на повітряному транспорті та їх наслідки.
50. Загальна характеристика небезпечних подій на транспортних комунікаціях по транспортуванні аміаку та їх наслідки.
51. Загальна характеристика небезпечних подій на транспортних комунікаціях по транспортуванні сирої нафти та їх наслідки.
52. Загальна характеристика небезпечних подій на транспортних комунікаціях по транспортуванні газу та їх наслідки.
53. Загальні вимоги до транспортування небезпечних речовин.
54. Маркування небезпечних вантажів з небезпечними речовинами.
55. Гідродинамічні об'єкти і їх призначення. Причини виникнення гідродинамічних небезпек (аварій).
56. Загальна характеристика хвилі прориву та її вражаючі фактори.
57. Вимоги до розвитку і розміщення об'єктів гідродинамічної небезпеки.
58. Загальні поняття про основи теорії розвитку та припинення горіння.
59. Етапи розвитку пожежі. Зони горіння, теплового впливу, задимлення, токсичності.
60. Небезпечні для людини фактори пожежі.
61. Вибух. Фактори техногенних вибухів, що призводять до ураження людей, руйнування будівель, споруд, технічного устаткування і забруднення навколишнього середовища.
62. Класифікація об'єктів за їх пожежо-вибухонебезпекою, показники пожежо-вибухонебезпеки речовин і матеріалів.
63. Класифікація об'єктів за їхньою пожежо-вибухонебезпекою.
64. Законодавча база в галузі пожежної безпеки. Основи забезпечення пожежної безпеки підприємств, установ, організацій.
65. Відповідальність за порушення (невиконання) вимог пожежної безпеки.
66. Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами радіаційної небезпеки.
67. Фази аварій та фактори радіаційного впливу на людину.
68. Механізм дії іонізуючих випромінювань на тканини організму.
69. Ознаки радіаційного ураження. Гостре опромінення. Хронічне опромінення.
70. Нормування радіаційної безпеки. Рівні втручання у разі радіаційної аварії.
71. Вимоги до розвитку і розміщення об'єктів атомної енергетики.
72. Чорнобильська катастрофа: події, факти, цифри. Категорії зон радіоактивно забруднених територій внаслідок аварії на ЧАЕС.

73. Режими захисту населення від радіоактивно забруднених територій внаслідок аварії на ЧАЕС.
74. Захист приміщень від проникнення радіоактивних речовин.
75. Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності.
76. Класифікація небезпечних хімічних речовин за здатності до горіння.
77. Класифікація небезпечних хімічних речовин за впливом на організм людини.
78. Характеристика класів небезпеки згідно із ступенем їхньої дії на організм людини.
79. Особливості забруднення місцевості у разі виникнення аварій з викидом небезпечних хімічних речовин.
80. Особливості забруднення води у разі виникнення аварій з викидом небезпечних хімічних речовин.
81. Особливості забруднення продовольства у разі виникнення аварій з викидом небезпечних хімічних речовин.
82. Класифікація суб'єктів господарювання і адміністративно-територіальних одиниць за хімічною безпекою.
83. Типологія аварій на хімічно-небезпечних об'єктах та вимоги до їхнього розміщення і розвитку.
84. Захист приміщень від проникнення токсичних аерозолів.
85. Організація дозиметричного й хімічного контролю.
86. Загальна характеристика глобальної біосферної кризи людства.
87. Загальна характеристика глобальної екологічної кризи людства.
88. Загальна характеристика глобальної ресурсної кризи людства.
89. Загальна характеристика глобальної проблеми людства як мирне співіснування.
90. Загальна характеристика глобальної проблеми людства як припинення гонки озброєння.
91. Загальна характеристика глобальної проблеми людства як відвернення ядерної війни.
92. Загальна характеристика глобальної проблеми людства як охорона навколишнього природного середовища.
93. Загальна характеристика глобальної паливно-енергетичної проблеми людства.
94. Загальна характеристика глобальної сировинної проблеми людства.
95. Загальна характеристика глобальної продовольчої проблеми людства.
96. Загальна характеристика глобальної демографічної проблеми людства.
97. Загальна характеристика глобальної інформаційної проблеми людства.
98. Загальна характеристика соціально-політичних конфліктів з використанням звичайної зброї.
99. Загальна характеристика соціально-політичних конфліктів з використанням засобів масового ураження.
100. Види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори.
101. Загальна характеристика збройних нападів як соціально-політичних конфліктів.
102. Загальна характеристика збройних нападів зі збройними нападами, з захопленням й утриманням об'єктів державного значення.
103. Загальна характеристика соціально-політичного конфлікту з встановленням вибухового пристрою у багатолюдному місці, установі (організації, підприємстві).
104. Загальна характеристика соціально-політичного конфлікту з викраданням зброї та небезпечних речовин з об'єктів їхнього зберігання.
105. Загальна характеристика соціально-політичного конфлікту з викраданням зброї та небезпечних речовин з об'єктів їхнього зберігання.
106. Класифікація об'єктів щодо забезпечення захисту від терористичних дій.
107. Аналіз аварійних ситуацій під час технологічного тероризму: антитерористичні критерії оцінки уразливості та підвищення стійкості роботи об'єктів підвищеної безпеки.

108. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини.
109. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.
110. Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини: корупція і криміналізація суспільства. Маніпуляція свідомістю. Розрив у рівні забезпечення життя між різними прошарками населення.
111. Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини: шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика. Алкоголізм та наркоманія.
112. Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини: зростання злочинності як фактор небезпеки. Види злочинних посягань на людину.
113. Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини: поняття та різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі. Фактори, що стійко або тимчасово підвищують індивідуальну імовірність наразитись на небезпеку.
114. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки: захисні властивості людського організму. Види поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси, стани, властивості.
115. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки: поняття про психоемоційні напруження (стрес). Види напруження. Психотипи за реакцією людей на небезпеку. Частота змін стресових станів у людей, що знаходяться в районі надзвичайної ситуації.
116. Загальний аналіз ризику і проблем безпеки складних систем, які охоплюють людину (керівник, оператор, персонал, населення), об'єкти техносфери та природне середовище. Індивідуальний та груповий ризик. Концепція прийняттого ризику.
117. Розподіл підприємств, установ та організацій за ступенем ризику їхньої господарської діяльності щодо забезпечення безпеки та захисту населення і територій від надзвичайної ситуації. Управління безпекою через порівняння витрат та отриманих вигод від зниження ризику.
118. Головні етапи кількісного аналізу та оцінки ризику: методичні підходи до визначення ризику. Статистичний метод. Метод аналогій. Експертні методи оцінювання ризиків.
119. Застосування у розрахунках ризику імовірнісних структурно-логічних моделей. Визначення базисних подій. Ідентифікація ризику. Розробка ризик-стратегії з метою зниження вірогідності реалізації ризику і мінімізації можливих негативних наслідків.
120. Вибір методів (відмова від ризиків, зниження, передача і ухвалення) та інструментів управління виявленим ризиком.
121. Правові норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом у надзвичайних ситуаціях, процеси її функціонування і розвитку, регламентацію режимів запобігання і ліквідації НС.
122. Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у надзвичайних ситуаціях в Україні з урахуванням правового статусу і повноважень органів влади.
123. Органи управління, сили і ресурси з попередження та реагування на надзвичайні ситуації на державному рівні. Загальні норми законодавства, підзаконних актів, стандарти і технічні умови, технічні і адміністративні регламенти, що регламентують принципи і механізми регулювання безпеки, зниження ризиків і пом'якшення наслідків надзвичайних ситуаціях.
124. Основні показники рівнів небезпеки регіону: зонування території за можливою дією вражаючих факторів надзвичайних ситуаціях. Основні показники рівнів небезпеки регіону, де знаходиться ВНЗ, які внесено у Паспорт ризику виникнення надзвичайних ситуацій області.
125. Загальні засади моніторингу надзвичайних ситуацій та порядок його здійснення. Застосування захисних бар'єрів та видів цивільного захисту: фізичного, постійно діючого функціонального, природного, комбінованого.

126. Загальні функції управління безпекою та захистом у надзвичайних ситуаціях: загальні функції управління пов'язанні з прогнозуванням, плануванням, регулюванням, координацією і контролем. Управлінське рішення, його сутність, правове, організаційне, інформаційне та документальне забезпечення.
127. Загальна технологія та моделі прийняття управлінських рішень. Інформаційна підтримка та процедурне забезпечення прийняття й реалізації рішень пов'язаних з усуненням загрози виникнення надзвичайних ситуацій або реагуванням на надзвичайні ситуації та організації ліквідування її наслідків.
128. Правила поведінки та способи дій населення при наявності загрози або виникнення надзвичайних ситуацій: порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення надзвичайних ситуацій, правил поведінки та способів дій в цих умовах.
58. Оперативне управління за умов виникнення надзвичайних ситуацій: сутність і особливості оперативного управління за умов виникнення надзвичайних ситуацій. Міські, заміські, запасні та пересувні пункти управління в надзвичайних ситуаціях.
129. Спеціально уповноважений керівник та штаб з ліквідації надзвичайної ситуації. Сили і засоби постійної готовності.
130. Мета і загальна характеристика рятувальних та інших невідкладних робіт. Техніка, що застосовується при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Розрахунок сил та їх ешелоноване угруповання. Склад та завдання угруповання сил першого, другого ешелонів та резерву.
131. Організація взаємодії сил при проведенні аварійно-рятувальних робіт та основних видів забезпечення у зоні надзвичайної ситуації.
132. Класифікація джерел небезпеки. Небезпечні та шкідливі фактори життєвого середовища. Основні групи небезпечних та шкідливих факторів.
133. Концепція прийняттого (допустимого) ризику. Управління ризиком. Якісний аналіз небезпек.
134. Людина та її біологічні і соціальні ознаки. Діяльність людини. Природне середовище життєдіяльності людини.
135. Будова і властивості аналізаторів організму людини. Структура аналізатора людини.
136. Зоровий аналізатор людини та його характеристика. Слуховий аналізатор людини та його характеристика. Шкірний аналізатор людини та його характеристика. Вісцеральний аналізатор людини та його характеристика.
137. Загальні уявлення про обмін речовин та енергію. Білки та їх значення в обміні речовин людини. Жири та їх значення в обміні речовин людини. Вуглеводи та їх значення в обміні речовин людини.
138. Загальні уявлення про обмін речовин та енергію. Вітаміни та їх значення в обміні речовин людини. Мінеральні речовини та їх значення в обміні речовин людини. Мікроелементи та їх значення в обміні речовин людини.
139. Значення нервової системи в життєдіяльності людини. Психіка людини і безпека життєдіяльності. Атрибути людини. Риси людини.
140. Значення нервової системи в життєдіяльності людини. Якості людини. Емоційні якості людини. Роль біоритмів у забезпеченні життєдіяльності людини.
141. Основні положення ергономіки. Основні визначення здоров'я. Вплив негативних факторів на здоров'я людини. Дія шуму і вібрації на організм людини.
142. Основні характеристики іонізуючих випромінювань. Природні іонізуючі випромінювання. Штучні джерела іонізуючих випромінювань. Одиниці вимірювання радіоактивних випромінювань.
143. Біологічна дія іонізуючих випромінювань. Радіаційна безпека.

144. Загальна характеристика електромагнітних полів. Вплив електромагнітних полів на організм людини. Загальна характеристика електричної енергії. Особливості впливу електричного струму на організм людини.
145. Хімічні фактори небезпеки. Біологічні фактори небезпеки.
146. Фізична діяльність людини. Розумова діяльність людини. Загальна характеристика трудової діяльності.
147. Психофізіологічні фактори небезпек. Фактори, які впливають на продуктивність праці.
148. Літосферні стихійні лиха. Виверження вулканів та їх характеристика.
149. Землетруси та їх характеристика. Зсуви і селі та їх характеристика. Рекомендації щодо правил поведінки при землетрусах, зсувах та селях.
150. Гідросферні стихійні лиха. Повені та їх характеристика. Снігові лавини та їх характеристика. Рекомендації щодо правил поведінки при повенях та снігових лавинах.
151. Антропогенний вплив на навколишнє середовище: аварії з викидом радіоактивних речовин у навколишнє середовище.
152. Антропогенний вплив на навколишнє середовище: аварії з витоком сильнодіючих отруйних речовин.
153. Антропогенний вплив на навколишнє середовище: аварії на транспорті. Пожежі та вибухи.
154. Соціально-політичні небезпеки: екстремальні ситуації криміногенного характеру та способи їх уникнення. Соціальні небезпеки: алкоголізм, тютюнокуріння.
155. Небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі. Забруднення атмосфери міст. Забруднення міських приміщень. Забруднення питної води в містах.
156. Визначення поняття “спортивний травматизм”.
157. Структура і особливості спортивного травматизму.
158. Особливості травматизму для окремих видів спорту.
159. Статистика спортивного травматизму.
160. Значення своєчасної реєстрації і аналізу причин спортивних травм і захворювань з метою їх запобігання.
161. Класифікації причин виникнення спортивних травм.
162. Недоліки й помилки в методиці проведення занять як фактор виникнення спортивних травм.
163. Порушення лікарських вимог до організації тренувального процесу як фактор виникнення спортивних травм.
164. Санітарно-гігієнічні вимоги до обладнання, спортивних приладів, приміщень для занять фізичною культурою та спортом.
165. Комплекс організаційних заходів при проведенні занять і тренувань, спрямованих на запобігання спортивному травматизму.
166. Механізми спортивних травм: намулювання, удари, скручення кінцівок, перевищення фізіологічних обсягів рухів.
167. Види ушкоджень опорно-рухового апарату.
168. Ушкодження м'язів і сухожиль.
169. Ступені ушкодження м'язів і сухожиль.
170. Профілактика ушкоджень м'язів і зв'язувального апарату при заняттях спортом (основні положення).
171. Види переломів кісток.
172. Загальні клінічні ознаки переломів кісток.
173. Особливості внутрішньосуглобових переломів. Гемартроз.
174. Розтягання капсулярно-зв'язувального апарату (фактори виникнення та клінічні симптоми).
175. Види вивихів.
176. Основні правила обстеження спортсмена із травмою опорно-рухового апарату на місці події.
177. Перша допомога при ранах.
178. Перша допомога при ушкодженнях м'язів, зв'язок і сухожиль.
179. Перша допомога при переломах та вивихах.
180. Механізми ушкоджень хребта.

181. Види ушкоджень хребців.
182. Клінічні ознаки ушкоджень різних відділів хребта.
183. Ускладнення при ушкодженні грудної клітки.
184. Клінічна картина переломів ребер і грудини.
185. Ускладнення при ушкодженні черевної порожнини.
186. Особливості клінічної картини при ушкодженні черевної порожнини.
187. Захворювання м'язового апарату. Етіологічні і патогенетичні аспекти.
188. Захворювання сухожильно-зв'язувального апарату. Етіологічні і патогенетичні аспекти.
189. Особливості реабілітації спортсменів.
190. Завдання реабілітації спортсменів.
191. Етапи реабілітації спортсменів.

Шкала оцінювання семестрового контролю

Вид завдання	Бали	Критерії оцінки
Теоретичне питання	5	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом в повному обсязі, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичного питання. Відповідь на питання сформульовано в термінах освітнього компонента, викладено науковою мовою, демонструє авторську позицію здобувача освіти
	4	Здобувач вищої освіти загалом володіє навчальним матеріалом, самостійно викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки
	3	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності
	2	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст питання під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки
	1	Здобувач вищої освіти: - не володіє навчальним матеріалом; - не в змозі його викласти; - не розуміє змісту теоретичних питань

7 семестр

Поточний, модульний контроль та самостійна робота								СР	Залік
ЗМ 1 (_23_ бали)				ЗМ 2 (_23_ бали)					
С ₂	С ₃	С ₄	МК ₁	С ₇	С ₈	С ₉	МК ₂	24	30
5	5	5	8	5	5	5	8		
Всього балів:								100	

Умовні позначення: С – семінарське заняття, П – практичне заняття, СР – самостійна робота, МК – модульний контроль, Е – екзамен, З – залік.

Шкала оцінювання

100-бальна шкала	шкала ЄКТС	оцінка за національною системою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	
60–63	E	задовільно
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента

10. Політики курсу

10.1. Політика щодо відвідування

Здобувач освіти повинен відвідувати всі види занять, передбачені навчальним планом, згідно з розкладом. У разі відсутності здобувача на занятті він зобов'язаний його відпрацювати.

10.2. Політика щодо академічної доброчесності

Здобувач освіти повинен самостійно виконати всі завдання семінарських / практичних занять, а, у випадку запозичень інформації, зобов'язаний коректно її відображати з посилання на першоджерело. Використання будь-яких джерел інформації під час проведення різних форм оцінювання знань (семестровий, підсумковий контроль) заборонено.

Використання інструментів штучного інтелекту в освітній діяльності здійснюється у межах вимог академічної доброчесності та відповідно до Політик впровадження та використання ШІ в Коледжі. Здобувач освіти зобов'язаний використовувати технології штучного інтелекту відповідально, прозоро та етично, з обов'язковим дотриманням принципів академічної доброчесності.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

10.3. Політика щодо дотримання термінів виконання завдань

(вказати умови перескладання оцінок, можливості отримання додаткових балів тощо)

Здобувач освіти повинен вчасно виконати всі завдання семінарських / практичних занять / лабораторних робіт у терміни, які встановлює викладач. Індивідуальну роботу здобувач освіти виконує самостійно, відповідно до методичних вказівок та визначених викладачем завдань і термінів. У випадку відсутності здобувача освіти на занятті з об'єктивних причин (хвороба, заява по поважній причині) термін здачі робіт може бути змінений. До підсумкової форми контролю (заліку / екзамену) здобувач освіти має відпрацювати пропущені заняття та здати усі теми / лабораторні роботи. Ліквідація заборгованості відбувається під час проведення консультацій з освітнього компонента за графіком, визначеним викладачем.

10.4. Політика щодо визнання результатів неформальної освіти (за бажанням викладача)

Якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній (курси, семінари, тренінги, стажування) чи інформальній освіті і їх тематика, обсяг вивчення та зміст відповідають освітньому компоненту в цілому або його окремому розділу, змістовому модулю, темі (темам), що передбачені робочою програмою освітнього компонента, і проходження яких підтверджено документально (сертифікат, свідоцтво тощо), то зарахування результатів такого навчання здійснюється згідно з «Положенням про порядок визнання результатів навчання здобувачів вищої та фахової передвищої освіти, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, у Комунальному закладі вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради».

11. Рекомендована література

Основна

1. Бедрій Я. І. Основи охорони праці : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан. 2014. 240 с.
2. Безпека життєдіяльності : базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів / І. Я. Коцан, О. Ю. Дмитрук, Є. П. Желібо та ін. Київ : Фоліо. 2014. 463 с.
3. Грибан В. Г., Негодченко О. В. Охорона праці. Київ : ЦУЛ. 2019. 280 с.
4. Закон України «Про охорону праці». URL: <http://surl.li/fhfd>.
5. Запорожець О. І. Безпека життєдіяльності. 2-ге видання. Київ : ЦУЛ. 2020. 448 с.
6. Піскунова Л. Е., Прилипко В. А., Зубок Т. О. Безпека життєдіяльності : підручник. Київ : Академія. 2014. 224 с.
7. Яворовський О., Шевцова В., Зенкіна В. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці. Київ : Медицина. 2018. 288 с.
8. Безпека життєдіяльності. Підручник затверджений МОН України - Запорожець О.І. – К.: ЦУЛ, 2019. – 448 с.
9. Атаманчук П.С. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. - К.: ЦУЛ, 2017. – 276 с.
10. Ковальчук А., Зайдовий Ю., Антошків Ю. Техніка безпеки при проведенні занять з фізичної підготовки: посібник. Львів: ЛПБ МНС України, 2015. 86 с.
11. Микитчик О. С. Рекомендації з техніки безпеки під час занять різними видами спорту: навч. посіб. Дніпропетровськ: «Вета», 2015. 111 с.
12. Мелега К.П. Невідкладна допомога при травмах і захворюваннях у спортсменів: Навчально-методичний посібник. – Ужгород: Вид-во УжНУ, 2005. – 50 с.
13. Мироненко С.Г. Профілактика дитячого травматизму: Навчально-методичний посібник. – Полтава, 2021. – 72 с.
14. Руховий розвиток школярів різних вікових груп / за ред. М. О. Носка. – Чернігів (НАПН України, Нац. ун-т "Чернігів. колегіум" імені Т. Г. Шевченка): Десна Поліграф, 2020. – 257 с.
15. Організація та методика проведення занять із подолання перешкод: навч.-метод. посіб./В.Шемчук, О.Петрачков, Н.Вербин, С.Жембровський. Київ: Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, 2021. – 72 с.
16. Корольчук А. П., Сулима А. С. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту. Вінниця: 2018. 124 с.
17. Лучко О. Р., Довженко С. С. Основи безпеки занять фізичними вправами та спортом. Страхування та самострахування: Конспект лекції. - Харків: УкрДУЗТ, 2022. – 61 с.

Допоміжна

1. Атаманчук П. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. Київ : ЦУЛ. 2017. 276 с.
2. Безпека життєдіяльності. Нормативні документи для навчальних закладів / упор. М. В. Васильчук. Київ : Форд. 2010. 1024 с.
3. Марцінковський І. Б. Спортивний масаж (курс лекцій та методичні рекомендації до практичних занять і лабораторних робіт): навчальний посібник. Миколаїв: НУК, 2017. 320 с.
4. Бортнюк Т. Ю., Курчаба О. Є. Екологічна регламентація енергетики України. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління* : електронне наукове фахове видання ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури». 2018. Вип. 1. С. 251–255. URL: <http://www.easterneurope-emb.in.ua/12-2018-ukr>.
5. Галан О. М. Курчаба О. Є. Потенційні небезпеки інформаційного простору під час дистанційного навчання. *The VII International Scientific and Practical Conference «Actual priorities of modern science, education and practice»*, February 22-25, 2022. Munich, Germany. P. 331–335.
6. Єрко Г., Курчаба О. Проблеми булінгу в освітньому просторі: гендерна складова. *Методологічні та методичні проблеми викладання соціально-економічних дисциплін у сучасному освітньому процесі* : Матеріали доповідей (тез, статей) учасників VIII науково-практичної конференції (22 листопада 2018 року) / за наук. ред. д-р філос. наук, доц., доц. кафедри гуманітарних наук Херсонської державної морської академії А. М. Лещенко; канд. істор. наук Б. М. Зека / укл. А. С. Фарина, Т. Й. Жалко. Луцьк : Волиньполіграф. 2018. С. 49–52.

7. Катренко Л., Пістун І., Кіт Ю. Охорона праці в галузі освіти : навч. посіб. Київ : Університетська книга, 2018. 395 с.
8. Дубогай О. Навчання в русі: здоров'язберігаючі педагогічні технології в початковій школі / О. Дубогай. – Київ: Шкіл. світ, 2005. – 307 с
9. Пістун І., Кочубей В. Безпека життєдіяльності : підручник. Київ : Університетська книга. 2012. 575 с.
10. Ющенко І. В. Абетка безпеки: бесіди з попередження дитячого травматизму / І. В. Ющенко, І. В. Божко. – Харків: Основа, 2013. – 274 с.
11. Митчик О. П., Курчаба О. Є., Тарасюк В. Й., Кліш І. С. Місце та роль адаптивного спорту у сучасному українському суспільстві. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова. 2024. Випуск 5 (178) 24. С. 117–121.
12. Куріс Ю.В., Курчаба О.Є., Карлінська Я. В. Інтерактивні методи навчання у контексті викладання дисциплін з напрямку "безпека життєдіяльності" та "охорона праці". *Актуальні питання у сучасній науці № 4(34) 2025. С.1114-1122.*
13. Денисенко Н.Г., Северіна Л.Є., Тарасюк В.Й., Курчаба О.Є. Методичні засади впровадження техніки безпеки через традиційні та інноваційні види спорту у фізичному вихованні. «Вісник науки та освіти» Випуск № 4(34) 2025. С.1195-1215
14. Гармата О.М., Куріс Ю.В., Карлінська Я. В., Курчаба О.Є. Основні аспекти впровадження цифрових технологій у дисципліну «безпека життєдіяльності». Суспільство та національні інтереси 7(15) 2025. С.74-89.
15. Гармата О.М., Красавцева Л.Ю., Курчаба О.Є. Екологічна безпека як складова дисципліни «безпека життєдіяльності» в закладах освіти. Суспільство та національні інтереси 9(17)2025. С.128-134.
16. Микитчик О.С. Охорона праці в галузі фізичного виховання, спорту та здоров'я людини : навч. посібник [для студентів вищих навчальних закладів фізичної культури і спорту, які навчаються за спеціальностями «Фізичне виховання», «Спорт» та «Здоров'я людини» за освітньокваліфікаційним рівнем «Спеціаліст», «Магістр» усіх форм навчання] / О.С. Микитчик. – Дніпропетровськ: "Вета", 2010. – 243 с.

Інформаційні ресурси

1. БЖД. Підручники. URL: <https://textbook.com.ua/bzhd>.
2. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://www.dsns.gov.ua/>.
3. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. URL: <https://dpss.gov.ua/>.
4. Державна служба України з питань праці. URL: <https://dsp.gov.ua/>.
5. Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості». URL: <http://uas.org.ua/ua/>.
6. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>.
7. Міністерство охорони здоров'я України. URL: <https://moz.gov.ua/>.
8. Науково-виробничий журнал «Охорона праці». URL: <https://ohoronapraci.kiev.ua/>.
9. Національний науково-дослідний інститут промислової безпеки та охорони праці. URL: <http://ndiop.kiev.ua/>.
10. Фонд соціального страхування України. URL: <http://surl.li/aerwr>.
11. Інтернет-ресурси URL : <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0249-06>.

Курчаба Олександр Євгенійович

